

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ŠIAULIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ

2019-11-07 Nr. 4D-2019/1-1289
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2019 m. spalio 11 d. gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus (toliau vadinama ir – Šiaulių TI) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant jo prašymą.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodyta:

„[...] kreipiausi su raštišku prašymu į Šiaulių TI administraciją, kad pateiktų informaciją [...]. Pridedu Šiaulių TI administracijos raštą, kurį pasirašė įkalinimo įstaigos direktorius 2019-01-10 Nr. 17/01-61 [...]. Matyti iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracijos atsakymo, kad net nesistengė išsamiai išanalizuoti mano pateikto šiai įstaigai prašymo [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2019 m. spalio 17 d. raštu Nr. 4D-2019/1-1289/3D-2531 kreipėsi į Šiaulių TI, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. spalio 24 d. Seimo kontrolierius gavo 2019 m. spalio 22 d. Šiaulių TI raštą Nr. 14/01-13607.

Su šiuo raštu buvo pateikta:

4.1. Pareiškėjo 2018-12-28 prašymas, adresuotas Šiaulių TI, Nr. 13/01-265 (kopija), kuriame Pareiškėjas prašė pateikti informaciją apie mokymąsi būnant Šiaulių TI, lankymąsi asmeniniais klausimais Psichologinėje tarnyboje bei kreipimąsi į kriminalinės žvalgybos pareigūnus;

4.2. Šiaulių TI 2019-01-10 atsakymas Pareiškėjui Nr. 17/01-61 (kopija), kuriame nurodoma:

„Informuojame, kad, vadovaujantis <...> informacija 2013 m. sausio 21 d. Jūs buvote priimtas į <...> mokyti grupinio mokymosi forma neakivaizdiniu mokymo proceso organizavimo būdu pagal bendrojo ugdymo programą. Atsižvelgiant į Šiaulių tardymo izoliatoriaus 2013-02-19

raštą Nr. 14/01-3693 „Dėl informacijos apie išvykusius suimtuosius“, <...> mokyklos direktoriaus 2013 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. M-30 Jūs buvote išbrauktas iš mokinių sąrašų.

[...] laikotarpiu nuo 2012-12-14 iki 2013-05-03 Šiaulių tardymo izoliatoriaus Psichologinėje tarnyboje lankėtės 8 kartus: [...].

Patikrinus Šiaulių tardymo izoliatoriaus Suimtųjų ir nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), skundų, peticijų tardymo izoliatoriaus direktoriui registrus laikotarpiu nuo 2012 m. gruodžio 14 d. iki 2013 m. gegužės 3 d., nustatyta, kad įrašų apie tai, kad Jūs buvote pateikęs prašymą Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriui dėl paskyrimo laisvės atėmimo bausme atlikti Pravieniškių pataisos namų trečiame sektoriuje, nėra.

Taip pat informuojame, kad duomenų apie tai, ar nurodytu laikotarpiu Jūs kreipėtės į Kriminalinės žvalgybos skyriaus (2012 m. – 2013 m. Vidaus tyrimų skyrius) pareigūną ar pareigūnus dėl paskyrimo laisvės atėmimo bausmę atlikti Pravieniškių pataisos namų 3 sektoriuje, pateikti negalime, kadangi, vadovaujantis Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2016-06-28 įsakymu Nr. V-212, Suimtųjų, nuteistųjų ir nuteistųjų areštu priėmimo asmeniniais klausimais dėl Kriminalinės žvalgybos skyriaus darbo apskaitos žurnalo įrašai buvo saugomi 3 metus nuo paskutinio įrašo žurnale (Dokumentų naikavimo aktas 2017-02-22 Nr. 20/01-1202). [...].“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo (toliau vadinama – SVĮ):

49 straipsnis „Pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Tardymo izoliatorių pareigūnų veiksmai ir sprendimai skundžiami Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnyje nustatyta tvarka.“

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama ir – BVK):

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...].“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAI):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; 3) proporcingumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus; 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; 5) tarnybinės pagalbos. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektai, rengdami administracinius

sprendimus, prireikus teikia vienas kitam reikalingą informacinę ir kitokią pagalbą; 6) efektyvumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja ekonomiškai, rezultatų siekia kuo mažesnėmis sąnaudomis; 7) subsidiarumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami tuo viešojo administravimo sistemos lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi; 8) vieno langelio. Šis principas reiškia, kad asmeniui informacija suteikiama, prašymas ar skundas priimamas ir atsakymas į juos pateikiamas vienoje darbo vietoje. Prašymą ar skundą nagrinėja ir informaciją iš savo administracijos padalinių, pavaldžių subjektų, prireikus – ir iš kitų viešojo administravimo subjektų gauna pats prašymą ar skundą nagrinėjantis ir administracinį sprendimą priimantis viešojo administravimo subjektas, neįpareigodamas tai atlikti prašymą ar skundą padavusį asmenį; 9) lygiateisiškumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad įstatymui visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių ar teikti jiems privilegijų dėl jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, išsilavinimo, religinių ar politinių pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių; 10) skaidrumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjekto veikla turi būti vieša, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus; 11) atsakomybės už priimtus sprendimus. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, turi prisiimti atsakomybę už priimtų administracinių sprendimų sukeltus padarinius; 12) naujovių ir atvirumo permainingoms principas. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip spręsti problemas, ir nuolat mokytis iš gerosios patirties pavyzdžių; 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

8 straipsnis. Individualaus administracinio akto bendrieji reikalavimai ir pranešimas apie individualaus administracinio akto priėmimą – „1. Individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis [...]. 2. Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka. [...].“

8. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo:

3 straipsnis. Ginčai dėl teisės – „1. Administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus.“

9. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama – Taisyklės):

35 punktas – „Atsakymai į prašymą parengiami atsižvelgiant į jo turinį: [...] 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; [...].“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

10. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administraciniame byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo:

„Pagal Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį pataisos namai yra Kalėjimų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos

Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, *objektyvumo*, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktas).“

Tyrimo išvados

11. Skunde Pareiškėjas nurodo, kad Šiaulių TI pareigūnai 2019-01-10 raštu Nr. 17/01-61 į jo 2018-12-28 prašymą pateikė neišsamų atsakymą.

12. Nagrinėdamas pareiškėjų skundus, Šiaulių TI, kaip viešojo administravimo subjektas, savo sprendimuose turi nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįstus sprendimo motyvus (šios pažymos 7 punktas).

13. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Šiaulių TI administracija Pareiškėjui pateikė 2019-01-10 atsakymą. Atsakymas į prašymą parengtas atsižvelgiant į jo turinį, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, paaiškinta dėl Pareiškėjo mokymosi, lankymosi Šiaulių TI Psichologinėje tarnyboje bei Pareiškėjas informuotas, kodėl Šiaulių TI negali pateikti visų prašomų duomenų (šios pažymos 4.2 punktas).

Atsakyme nurodyta ir 2019-01-10 rašto apskundimo tvarka, todėl konstatuotina, jog Pareiškėjui į 2018 m. gruodžio 28 d. prašymą buvo atsakyta išsamiai ir tinkamai, per teisės aktuose nustatytą 20 darbo dienų terminą.

14. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjui Šiaulių TI administracijos 2019-01-10 atsakymas pateiktas tinkamai, vadovaujantis teisiniu reglamentavimu, atsakymas pagrįstas teisės aktų normomis, nurodyta jo apskundimo tvarka, todėl Skundas atmetinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Šiaulių tardymo pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant jo prašymą, atmesti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas